

1 Ko civillietās un krimināllietās izprot ar sprieduma izpildi?

Jēdziens "izpilde" attiecas uz tiesas vai citas iestādes uzlikta pienākuma piespiedu izpildi. Vairumā gadījumu izpildes panākšana ir saistīta ar spriedumā noteiktu maksājumu parādu piedziņu. Vēl viens bieži izmantots izpildes pasākums ir izlikšana, t. i., prasība atbrīvot ēku vai tās daļu. Izpilde var būt saistīta arī ar pienākumu nodot citai personai konkrētus aktīvus un aizliegumu veikt kādas noteiktas darbības. Atkarībā no apstākļiem šāda veida pienākumi un aizliegumi tiek īstenoti ar piespiedu līdzekļiem vai soda maksājumiem. Var tikt izpildīta arī tiesas noteikta apķīlāšana vai citi piesardzības pasākumi. Somijā parādu piedziņa ir izpildes iestādes kompetencē — tā ir valsts iestāde. Spriedumu izpilde ir neatkarīga juridiska darbība, un vietējās izpildes iestādes lēmumus pieņem neatkarīgi un objektīvi.

Izpilde lietās, kas saistītas ar tiesību aktiem par bērniem

Lietās, kas saistītas ar tiesību aktiem par bērniem, izpildes mērķis ir panākt, ka tiek izpildīti tiesas rīkojumi, piemēram, ka bērns tiek nodots attiecīgajai personai. Izpildes pamatā var būt arī sociālo dienestu apstiprināta vienošanās. Svarīgi ņemt vērā, ka Somijā saskarsmes tiesības ir bērna, nevis vecāku tiesības. Tādu tiesas nolēmumu izpildi, kuri attiecas uz aizgādību pār bērnu un/vai bērna saskarsmes tiesībām, regulē Likums par aizgādības pār bērnu un saskarsmes tiesību lietās pieņemto nolēmumu izpildi (*Laki lapsen huoltoja ja tapaamisoikeutta koskevan päätökseen täytäntöönpanosta*) (619/1996). Šo likumu piemēro arī pagaidu rīkojumu izpildē. Saskaņā ar minēto likumu notiek arī izpilde lietās, kurās spriedums vai nolēmums ir pieņemts ārvalstīs un piemērojams Somijā saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 2201/2003.

Nolēmuma par aizgādību izpildi var nodrošināt tiesu izpildītājs, ja attiecīgais nolēmums pieņemts pēdējo trīs mēnešu laikā. Ja tas pieņemts agrāk, tiesā jāpieprasa izpildes rīkojums. Tiesa var noraidīt izpildes pieteikumu tikai tad, ja izpildes procedūra būtu pretrunā bērna interesēm. Nodrošinot aizgādības rīkojumu izpildi, tiesa uzdod otram pusei nodot bērnu prasītājam un neizpildes gadījumā nosaka naudas sodu. Var izdot rīkojumu par bērna paņemšanu. Tādu rīkojumu izpildes procedūrā, kuri attiecas uz saskarsmes tiesībām, otram pusei uzliet pienākumu atļaut apmeklējumu un sākt citas rīkojumā paredzētās darbības, lai apmeklējumi varētu notikt.

2 Kura iestāde vai iestādes ir kompetentas izpildes jomā?

Somijā izpildi nodrošina vietējās izpildes iestādes. Kompetento vietējo izpildes iestādi nosaka pēc parādnieka dzīvesvietas. Ja nav pieejama precīza informācija par parādnieka dzīvesvietu Somijā, izpildes pieteikumu var iesniegt jebkurā vietējā izpildes iestādē, piemēram, Helsinku Izpildes iestādē (*Helsingin ulosottovirasto*). Lai gan pieteikumu iesniedz vietējā izpildes iestādē, šīm iestādēm ir jurisdikcija visā valstī.

Vietējo izpildes iestāžu kontaktinformācija pieejama šeit: <https://oikeus.fi/ulosotto/fi/index/yhteystiedot.html>

3 Kādi ir priekšnoteikumi, lai lēmums (nolēmums) būtu izpildāms?

3.1 Procesuālā kārtība

Lai panāktu izpildi, personai, kurai par labu tā veicama, ir jāiesniedz rakstisks izpildes pieteikums, kurā jānorāda izpildes procedūras pamatojums. Šai personai nebūs iepriekš jāmaksā nekāda nodeva par izpildi. Izpildes pieteikuma veidlapa ir pieejama [Tiesu administrācijas](#) vietnē.

Tiesu izpildītājiem ir pienākums panākt tiesu spriedumu vai citu tiesību aktos noteiktu izpildi pamatojošo aktu izpildi, un viņi nevar apšaubīt to saturu. Lai sāktu izpildes procedūru, kreditoram ir jānorāda izpildes pamats, kas paredzēts tiesību aktos, un parādniekam noteiktais pienākums. Tiesu izpildītājiem ir jāpārliecinās, ka parāda piedziņa kopš tiesas sprieduma pieņemšanas vēl ir spēkā, proti, ka parāds vēl nav samaksāts, kā arī nav iestājies noilgums. Nodrošinājuma tiesību (piemēram, hipotēkas) turētāju tiesības saņemt maksājumu regulē atsevišķi noteikumi.

3.2 Galvenie noteikumi

Civillietās un komercietās izpildes procedūras veikšanas pamats parasti ir vispārējās piekritības tiesas spriedums vai nolēmums. Nav nepieciešams īpašs rīkojums par izpildes procedūras sākšanu. Vispārējās piekritības tiesas ir apgabaltiesas (*käräjäoikeus*) kā pirmās instances tiesas, apelācijas tiesas (*hovioikeus*) un Augstākā tiesa (*korkein oikeus*) kā pārsūdzības tiesas. Arī šķīrējtiesas nolēmums var būt izpildes procedūras sākšanas pamatā. Praksē viens no svarīgākajiem izpildes procedūras pamatojumiem ir uzturīdzekļu prasība, ko apstiprinājusi pašvaldību iestāde. Turpretī privātpersonu vienošanos kā izpildes procedūras sākšanas pamatu Somija neatzīst.

Pārsūdzēta sprieduma izpildes procedūru var sākt, ja kreditors sniedz tiesu izpildītāja noteikto nodrošinājumu par zaudējumiem, kas var rasties parādniekam. Tomēr parādu kreditoram neizmaksā, kamēr izpildes pamatojums un nolēmumi par apķīlāšanu vai aresta uzlikšanu nav atzīti par galīgiem. Galvenie noteikumi par ārpus Somijas pieņemtu spriedumu izpildāmību ir ietverti ES tiesību aktos (piemēram, regulā "Brisele I" (Regula (EK) Nr. 44/2001) un regulā "Brisele IIa" (Regula (EK) Nr. 2201/2003)) un Konvencijā par spriedumu atzīšanu un izpildi Ziemeļvalstīs.

4 Izpildu darbību raksturs un mērķis

4.1 Kāda veida manta var tikt pakļauta izpildu darbībām?

Kad tiek sākta izpildes procedūra, parādniekam nosūta paziņojumu par procedūras sākšanu un pieprasījumu veikt maksājumu. Ja parādnieks nemaksā pieprasīto summu un pēc savas iniciatīvas nesāk sarunas par izpildes nodevas samaksāšanu, izpildes procedūra sākas ar parādnieka ienākumu un mantas noskaidrošanu un apzināšanu, balstoties uz reģistru datiem.

Šajā izmeklēšanā būtisks solis ir informācijas pieprasīšana no bankām. Visbiežāk algota darba ienākumiem un banku kontos esošajiem līdzekļiem uzliet arestu. Iespējams arī, ka netiek regulāri ieturēta daļa darba samaksas, bet tiek apstiprināts maksājumu plāns. Kārtību, kādā nosaka parādnieka ienākumus un mantu, kā arī veic turpmāku izmeklēšanu, nosaka tiesību akti. Tiesu izpildītājiem ir plašas tiesības, kas aprakstītas tiesību aktos, tādējādi tie var piekļūt vairākos reģistros esošajai informācijai par parādnieku finansiālo situāciju. Tiesu izpildītājiem ir arī pienākums apzināt parādnieka mantu. Izpildes pasākumus veic bez liekas kavēšanās. Piemēram, ja parādniekam ir regulāri ienākumi, pirmais maksājums kreditoram parasti tiek veikts divu mēnešu laikā no izpildes procedūras sākšanas. Parādniekam ir pārsūdzības tiesības, taču maksājumu ieturēšana netiek pārtraukta, kamēr to nepieprasa tiesa.

Pieteikumā var prasīt vai nu pilnu, vai ierobežotu izpildes procedūru. Kreditori izpildes iestādēm var arī lūgt divus gadus uzraudzīt parādu, ja parāda summu uzreiz nav iespējams iekasēt. Šo procedūru sauc par pasīvo reģistrāciju. Izpildes vajadzībām noligt advokātu vai juridisko konsultantu nav nepieciešams.

Parādnieka visu veidu kustamo un nekustamo īpašumu, kas nav aizsargāts un uz ko neattiecas izņēmuma tiesības, var apķīlāt. Apķīlāt var arī tiesības, debitoru parādus vai mantas ar monetāro vērtību. Ja kreditors ir pieprasījis ierobežotu izpildi, apķīlāt var tikai aktīvus, par kuriem var pārliecināties reģistros un kuriem nav nepieciešama realizācija. Ja apķīlātā manta ir jārealizē, parasti to pārdod piespiedu pārdošanas kārtībā, par to paziņojot vietējos laikrakstos un internetā.

Saites uz paziņojumiem par pārdošanu:

<https://oikeus.fi/ulosotto/fi/index/ajankohtaista/myynti-ilmoitukset.html>

<https://huutokaupat.com/ulosotto/>

Somijas Izpildes likumā (*Ulosottolaki*) ir arī īpaši noteikumi, kas paredz, ka izpildes departamenta vadītājs var pieņemt lēmumu neņemt vērā fiktīvas vienošanās attiecība uz mantu. Mantu var apķīlāt, neraugoties uz apgalvojumu, ka manta pieder trešai personai, ja:

tiek konstatēts, ka šīs trešās personas īpašnieka statusa pamatā ir ar mantu saistīta vai cita vienošanās, kas rada tiesisku statusu, kurš neatbilst tās patiesajai būtībai vai mērķim, jo šīs vienošanās rezultātā parādniekam ir tāda pati vara kā īpašniekam, tas var rīkoties tāpat kā īpašnieks un parādnieks gūst labumu un citus ieguvumus;

juridiskais statuss acīmredzami tiek izmantots, lai izvairītos no izpildes procedūras vai liegtu kreditoru piekļuvi mantai;

citā veidā būtu maza iespēja saprātīgā laika posmā atgūt no parādnieka parādu, kas pienākas kreditoram.

Tomēr mantu nevar apķīlāt, ja trešā persona, kas iesaistīta ar mantu saistītajā vienošanās, sniedz pārliecinošus pierādījumus tam, ka apķīlāšanas gadījumā varētu tikt pārkāptas šīs personas faktiskās tiesības. Tiesu izpildītājam ir atbilstīgi jāapspriežas ar parādnieku un trešo personu, kā arī nepieciešamības gadījumā ar kreditoru, ja vien šāda rīcība būtiski neapgrūrina izpildes panākšanu.

4.2 Kādas ir izpildes darbību sekas?

Zināma ietekme ir izpildes procedūras sākšanai, un būtiskas juridiskas sekas rada aresta uzlikšana un apķīlāšana. Tiklīdz manta ir apķīlāta, parādnieks nevar to iznīcināt, atsavināt vai iekļāt to vai saistībā ar to pieņemt citus lēmumus, kas kaitē kreditoram. Jebkurai darbībai, ar kuru tiek pārkāpts šis aizliegums, nav likumiska spēka attiecībā uz kreditoru. Tomēr saņēmējam vai trešai personai var pienākties *bona fide* aizsardzība. Tiesu izpildītājiem ir plaši pieejama informācija ne tikai no parādniekiem, bet arī no trešām personām, piemēram, no bankām. Tiklīdz banka ir informēta, ka parādnieka līdzekļi ir iesaldēti, tā drīkst izdot līdzekļus no parādnieka bankas konta tikai tiesu izpildītājam. Saņemamo summu, darba samaksas vai atalgojuma izmaksāšana, pārķēpjot šo aizliegumu, ir kriminālpārkāpums.

Pēc mantas pārdošanas izpildes procedūras ietvaros mainās īpašumtiesības. Kā pirkuma maksu iegūtos līdzekļus bez kavēšanas pārskaita kreditoram.

Mantu tiek apķīlāta tādā apmērā, kas nepieciešams, lai samaksātu kreditoram parādu. Gadījumos, kad izpildes procedūru ir pieprasījuši vairāki kreditori vai kad apķīlātā manta ir saistīta, piemēram, ar hipotēkām, naudas līdzekļus sadala starp kreditoriem prioritārā secībā, kā noteikts tiesību aktos. Valsts iekasētājs maksas par izpildes procedūru parasti maksā parādnieks. Ja izpildi neizdodas panākt, kreditoram ir jāmaksā neliela maksa par pakalpojumu. Tāpat kreditoram ir jāsedz maksa par līdzekļu pārveidumu. Uzturlīdzekļu lietās šādu maksu neiekasē un uzturlīdzekļiem piešķir prioritāti. Maksājumi par labu kreditoram katru mēnesi var atšķirties atkarībā no parādnieka ienākumu svārstībām un parāda apjoma.

Papildu informācija par izpildes nodevām ir pieejama šeit: <https://oikeus.fi/ulosotto/fi/index/ulosotto/ulosottomaksut.html>

4.3 Kāds ir izpildes darbību saistošais raksturs?

Tiesību aktos ir noteikts, ka tiesu izpildītājiem savi pienākumi ir jāveic ātri un bez liekas kavēšanās. Ja parādniekam nav mantas vai ienākumu, ko varētu apķīlāt vai kam varētu uzlikt arestu, kreditoram paziņo par lietas izbeigšanu, norādot vienu no šādiem iemesliem: līdzekļu trūkums; līdzekļu trūkums un nezināmi šķēršļi; citi zināmi (atsevišķi norādīti) šķēršļi parāda piedziņai. Šādos gadījumos ziņas par ienākumiem un mantu vienmēr iegūst no galvenajiem reģistriem. Izpildes procedūru izbeidz, bet kreditors var pieprasīt vēlāk procedūru atsākt — šādā gadījumā vēlreiz tiek pārbaudīta parādnieka finansiālā situācija. Kreditors var pieprasīt nolēmuma izpildes panākšanu, piemēram, laikus iesniedzot jaunu pieteikumu, lai būtu iespējams uzlikt arestu tādiem līdzekļiem kā, piemēram, parādnieka nodokļu atmaksai gada beigās. Kreditors var arī prasīt, lai parāds tiek iekļauts tā sauktajā "pasīvajā reģistrā". Ja, izmeklējot kādu citu lietu, tiek konstatēts, ka parādniekam ir ienākumi, kam var uzlikt arestu, vai manta, kuru var apķīlāt, vai ka parādnieks varētu saņemt nodokļu atmaksu, tad izpildes procedūrā tiek ņemts vērā pasīvajā reģistrā reģistrēts parāds. Pasīvā reģistrācija ir spēkā divus gadus, sākot no dienas, kad izdots apliecinājums par līdzekļu nepietiekamību.

5 Vai pastāv iespēja pārsūdzēt lēmumu, ar kuru izpildes darbību veikšana tika atļauta?

Tiesu izpildītāju īstenotos izpildes procedūras pasākumus un lēmumus var pārsūdzēt ikviens, kura intereses minētais pasākums vai lēmums ir skāris.

Pārsūdzības izskata apgabaltiesa (*käräjäoikeus*). Pārsūdzība ir jāiesniedz trīs nedēļās no lēmuma pieņemšanas dienas vai no dienas, kad ieinteresētā puse saņēmusi paziņojumu par lēmumu.

Parasti pārsūdzības iesniegšana neaptrū izpildes procesu, ja vien tiesa nelemj citādi. Ja pārsūdzība tiks atzīta par pamatotu, tiesa atceļ vai grozīs tiesu izpildītāja lēmumu. Dažos gadījumos tiesu izpildītāji var arī paši labot acīmredzamas kļūdas.

Ja no izpildes procedūras izrietoša strīda vai prasījuma izskatīšanai ir vajadzīgas plašas mutiskas liecības, jautājumu var izlemt tiesā civilprocesuālā kārtībā (*strīds par sprieduma izpildi*).

6 Vai uz izpildi attiecas ierobežojumi, jo īpaši saistībā ar parādnieka aizsardzību vai termiņiem?

Tiesību aktos ir iekļauti noteikumi par izpildes ierobežojumiem, piemēram, sociālu iemeslu dēļ. Ir vairāki sociālie pabalsti, kuriem nevar uzlikt arestu. Ja parādnieks, uz ko attiecas izpildes procedūra, ir fiziska persona, apķīlāšanu neattiecinā uz īpašumiem, pabalstiem un tiesībām, kas atsevišķi noteikti tiesību aktos. Turklāt mantu nevar apķīlāt, ja, ņemot vērā mantas vērtību un citus apstākļus, pēc izpildes izdevumu, izpildes nodevas un uz mantu attiecināmo parādu nomaksas kreditors vai kreditori saņemtu tikai nenozīmīgu summu.

Plānojot aresta uzlikšanu un maksājumus, vienmēr ņem vērā likumiski aizsargāto parādnieka ienākumu daļu — šo summu neietur, lai parādniekam pietiktu iztikas līdzekļi. Parasti arestu var uzlikt ne vairāk kā trešdaļai no parādnieka neto darba samaksas vai atalgojuma. Informācija par aizsargāto ienākumu daļu un attiecīgi piemēri ir pieejami šeit:

<https://oikeus.fi/ulosotto/fi/index/velallisenulosotossa/palkanulosmittaus.html>

Ja fiziskai personai ir noteiktas maksājumu saistības, tās kā izpildes pamats ir spēkā 15 gadus (*izpildes pamata termiņš*). Šis termiņš ir 20 gadi, ja izpildes pamatojumā norādītais kreditors ir fiziska persona vai ja prasījums ir saistīts ar noziegumu, par ko parādniekam piespriests cietumsods vai sabiedriskais darbs. Tiesas spriedumu vai citu izpildāmo aktu nevar izpildīt, ja ar to piešķirtās tiesības vēlāk ir zudušas, jo parāds ir samaksāts vai ir iestājies noilgums, vai tiesības zudušas kāda cita iemesla dēļ.

Papildu informācija:

<https://oikeus.fi/ulosotto/fi/index.html>

<https://valtakunnanvoudinvirasto.fi/fi/>

<http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/2007/en20070705>

Lapa atjaunināta: 01/06/2020

Šis lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Dalībvalstis, kas ir atbildīgas par nacionālā satura lapu pārvaldību, atjaunina daļu šīs tīmekļa vietnes satura, ņemot vērā Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības. Ja vietnē ir saturs, kurā vēl nav atspoguļota Apvienotās Karalistes izstāšanās, tas ir bez nolūka un tiks labots.